

301
П78

УКРАИНСКАЯ АКАДЕМИЯ НАУК НАЦИОНАЛЬНОГО ПРОГРЕССА
ИСПОЛКОМ КРИВОРОЖСКОГО ГОРОДСКОГО СОВЕТА НАРОДНЫХ
ДЕПУТАТОВ
КРИВОРОЖСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ
ИНСТИТУТ
КРИВОРОЖСКИЙ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКИЙ КОМБИНАТ

ПРОБЛЕМЫ ДИАГНОСТИКИ
И ПРОГНОЗИРОВАНИЯ
СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ
СИТУАЦИЙ

(Тезисы докладов научно-практической конференции)

Киев - 1992

МІСЦЕ ДРУКУ В ПРОГНОЗУВАННІ ПОЛІТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ

СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Молодіжна преса України започаткувала свою історію з народження комсомолу. Спочатку не були рукописні і друковані збірники та листівки на фабриках і заводах. Бже на початку 20-х років у багатьох газетах були створені спеціальні молодіжні сторінки, з'явилися і окремі газети.

Однак серйозних спроб прогнозування політизації молоді в цих газетах не робилось із-за відсутності відповідного соціального замовлення. Комсомол з точки зору керівництва був надійним "помічником і резервом" партії. Тому ніяких непередбаченостей в його діяльності не могло бути в принципі.

Бже в середині 1920-х рр. контроль за друком з боку партії був повним і всеосяжним. Так, ні один журнал не міг видаватися без санкції Секретаріату ЦК. До цього додавалося періодичне і масове вилучення "ідеологічно шкідливої літератури" з книжкових складів, магазинів. Звичайно, до справи "політичного контролю" за книжковим ринком і до вилучення літератури з бібліотек, стеження за характером та змістом публікацій постійно і обов'язково залучалися представники Державного політичного управління /ДПУ/. Вся ця цензурна система, контрольована партійним апаратом практично перекривала можливість робити будь-які прогнози в цусі "пролетарської ідеології". Проте, специфіка України була в тому, до саме тут, в видавничій справі була можливість /принаймні до кінця 1920-х років/ обходити цю систему. Політика українізації, яка, до речі, була проголошена саме партією, давала можливість певної свободи творчості, бо інакше ніяк не розгорнулася б видавнича діяльність соціально-економічного відділення Всеукраїнської Академії наук, очолюваної М.С. Грушевським, та й взагалі навряд чи був би можливий національно-культурний ренесанс України 20-х років.

Наприкінці 1920-х років політику українізації почали згортати під гаслом боротьби з націоналізмом і разом з тим було остаточно перекрито будь-які можливості об'єктивної оцінки та прогнозування перспектив соціально-економічного становища України. Послідуючі роки жорстокого комуністичного тоталітаризму не внесли суттєвих змін в справу прогнозування поведінки цієї

чи іншої верстви населення в залежності від зміни соціально-економічної ситуації в країні. Більше того, будь-яке розходження з генеральною лінією партії розцінювалось як антидержавна діяльність і жорстоко каралось. В застійні часи такі дослідження почали проводитись, але носили цілком секретний характер і призначалися лише для партійного керівництва. Закритість цих досліджень робили неможливими ні застосування широкого анкетування, чи опитування для визначення громадської думки. Тому ці прогнози страждали тенденційністю і суб'єктивізмом. Про друкування ж таких досліджень не можна було й думати.

В умовах сучасного політичного життя в Україні, розгортання процесів демократизації та формування української державності важливо відчувати і прогнозувати, які соціальні групи, верстви населення і у якій мірі політизовані, яка тенденція щодо їх участі у політичному житті взагалі.

Серед таких соціальних груп помітне місце посідає студентська молодь, яка брала і, безумовно, братиме у майбутньому безпосередню участь у будь-яких подіях, пронесах, що відбуватимуться в Україні. Більше того, останнім часом в молодіжному русі України чи не одне з провідних місць займають самі студентські організації, провідною серед яких є Спілка Українського студентства /СУС/.

Весною 1992 року Український науково-дослідний Інститут проблем молоді провів соціологічні дослідження на тему: "Студентство України: тенденції і прогнози політизації", в яких брав участь один з авторів цих тез. Мета цього дослідження - вичити стан, рівень та характер політичних поглядів студентів, їх ставлення до політичних подій, засобів боротьби, до нових державних і громадсько-політичних структур і відповідно спрогнозувати можливі дії з їх боку.

Принципово важливим є визначене в ході дослідження ставлення студентів до політичного життя, сучасних політичних подій. Тут, однак, ситуація мало виразна. На думку самих студентів /нехай і самокритичну/ лише 37,2% відповіли, що вони уважно слідкують за політичними подіями в Україні і в світі. Серед опитаних лише кожен десятий студент /9,6%/ відповів, що бере участь у політичних акціях. То ж цілком природно стверджувати, що студентська молодь нині не є тією політичною силою, що братиме участь в активних політичних акціях в Україні в час дослідження.

Лише 32,2% з опитаних студентів позитивно оцінили створення СНД, 41% - оцінили таке об'єднання негативно, а 26,7% опитаних - не визначилися. Шляхом об'єктивним буде ствердження, що СНД відсутнього схвалення серед студентства не має.

Найбільшою довірою серед студентів користується Президент України і найменшою Кабінет Міністрів. За відставку Президента як крок, що може сприяти більш успішному вирішенню проблем України, висловилися лише 17,6% опитаних, 55,2% - проти такого акту, 21,1% - не визначилися. Думки студентів щодо відставки Верховної Ради України практично розподілилися порівну: 35% опитаних вважають такий крок необхідним, 21% - проти цього, 31,6% - не визначилися.

Виходячи з попередніх даних, авторів цікавило також питання чи будуть студенти брати участь у політичних акціях (страйках, мітингах, голодуванні), якщо їм будь-хто запропонує це зробити. Ствердно на це питання відповів кожен другий з опитаних студентів. Найбільший відсоток (58,9%) становлять ті, хто буде брати участь в таких акціях, в разі "якщо відбудеться різке погіршення життєвого рівня студентства", а найменший (39,6% з опитаних) "якщо керівництво України допустить відхід від лінії на побудову Української держави". Вище середнього показника в відповіді студентів Донецька, 69,2% будуть протестувати при погіршенні умов життя; 32,7% - при порушенні прав людини. Отже можна констатувати факт, що рівень політизації студентства значною мірою пов'язаний і обумовлюється проблемами життя студентів.

Більшість студентів вузів України у політичному плані досить пасивні в зв'язку з тим, що їх діяльність майже не впливає на ситуацію у політичному житті "у вузі, місті, в Україні" (за їх думкою). Така низька політична активність студентів, однак, не дає підстав на заспокоєння, оскільки вона серйозно дисонує з політичною активністю окремих студентських організацій.

Останні події (страйк студентів у жовтні 1992 р.) цілком підтвердили вище згадані прогнози авторів дослідження щодо політичних дій молоді.

Без сумнівів можна стверджувати, що публікація прогнозів Українського науково-дослідного Інституту проблем молоді, частина яких наведена в цих тезах, буде сприяти налагодженню зворотного зв'язку між громадською думкою і керівництвом України всіх рангів, що необхідне для нашої країни до рівня цивілізованих держав.